

JAVNA RASPRAVA – ODLUKA O UTVRĐIVANJU VELEPRODAJNE CIJENE BITSTREAM PRISTUPA NA IP RAZINI NA TEMELJU BAKRENE PARICE PRIMJENOM %X

OT-Optima Telekom d.d. ovim putem navodi svoje primjedbe u okviru predmetne javne rasprave.

1. Nejasnoće u pogledu primjene odluke

Prijedlog odluke odnosi se na Standardnu ponudu HT-Hrvatskih telekomunikacija d.d. (dalje: HT) za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa, objavljenu 1.10.2009. U međuvremenu, HT je objavio novu Standardnu ponudu pa je ostalo nejasno da li će se ovaj model, odnosno prijedlog odluke, ujedno odnositi i na cijene objavljene u Standardnoj ponudi od 1.1.2010. Tim više što je HAKOM objavio i rješenje o provedenom nadzoru nad Standardnom ponudom objavljenom 1.1.2010. u kojem rješenju su naložene određene izmjene, no ne i sve izmjene za koje smatramo da bi ih trebalo uvrstiti u novi tekst Standardne ponude kako bi bili zadovoljeni svi uvjeti propisani analizom tržišta.

Stoga OT poziva Naslov da ukoliko neke od ovih primjedaba smatra nevezanim za pitanje prijedloga odluke, da ih svakako uzme u obzir radi eventualnog pokretanja novog nadzora odnosno zahtjeva za izmjenom objavljene Standardne ponude.

Dalje želimo istaknuti da kako je OT jedan od operatora čija je poslovna politika znatno više bila usmjerena na proces izdvajanja lokalne petlje te je kao takav i jedan od najvećih investitora na tom području, svoj interes nalazimo puno više u još uvijek neobjavljenoj standardnoj ponudi za bitstream temeljem FttH-a, protivno zaključcima HAKOM-a navedenim u odluci o analizi tržišta. No, neovisno o tome, OT upravo radi postojanja interesa u pogledu iskorištavanja potencijala hrvatskog tržišta, osobito u dijelu koji je za sada nedostupan direktno OT-u, smatra prijedlog ove odluke iznimno bitnim za daljnji tijek razvoja hrvatskog tržišta.

2. Primjena prijedloga odluke u odnosu na Standardnu ponudu

Nastavno na prethodno iznesene zaključke, osobito uzimajući u obzir kontekst u kojem se očekuje početak primjene odluke u dijelu promjena i nadzora provedenog nad objavljenom Standardnom ponudom HT-a, Optima se u svojim primjedbama mora osvrnuti i na sporne dijelove Standardne ponude.

3. Cijena

U prijedlogu odluke (točka 1) govori se o veleprodajnoj cijeni usluge bitstream pristupa na IP razini na temelju bakrene parice primjenom „postotka x”, koja bi bila određena po modelu „maloprodajna cijena-X” (MPC-X), pri čemu MPC obuhvaća svaku kombinaciju cijene brzine pristupa i količine prijenosa podataka. Međutim, Standardna ponuda HT-a koja bi se pak trebala primijeniti uz prijedlog odluke,

pretpostavlja i naplatu drugih troškova koji bi trebali biti uključeni u veleprodajnu cijenu bitstream pristupa. U tom smislu, prvo treba pojasniti samu maloprodajnu cijenu usluga od koje se oduzima određeni % X. Naime, prijedlog odluke govori o određivanju veleprodajne cijene usluge bitstream pristupa na IP razini pri čemu se ne radi razlika, odnosno ne određuje se da li se radi o pristupu radi pružanja usluge IPTV-a, Interneta ili govorne usluge. HT-ovi tarifni paketi koji su uzeti kao relevantni pri utvrđivanju maloprodajne cijene odnose se na maloprodajnu uslugu DSL. Dakle, početni maloprodajni iznos od kojeg se oduzima određeni postotak X mora uključivati i troškove za uslugu interneta koji nisu vezani direktno za konkretnu cijenu veleprodajne usluge. Pa tako, primjerice troškovi internet prometa i sučelja ne bi trebali imati utjecaj na veleprodajnu cijenu jer HT za korisnike operatora korisnika, ne plaća troškove internet sučelja upstream providera, niti internet promet. Ukoliko Agencija ipak odluči da su ti troškovi kod HT-a realni, tada imamo primjedbu na njihove iznose koji su nerealno visoki, te nije jasno na osnovu kojih podataka i izračuna je HT došao do tih iznosa (jednokratni i mjesečni troškovi uspostave bitstream usluge).

Takvo bi stajalište bilo i u duhu obrazloženja navedenog na str. 3 prijedloga odluke koja jasno kaže da je smisao postotka X da on mora sadržavati sve one troškove koje HT neće imati u trenutku pružanja bitstream pristupa. Osim toga, prema zaključcima provedene analize tržišta HAKOM je načelno zauzeo stajalište, da operatori korisnici ne plaćaju troškove koji nisu nužni za pružanje konkretne usluge. Zbunjujuća je okolnost činjenica da je HT objavio novu Standardnu ponudu nakon objave prijedloga odluke za javnu raspravu, u kojoj HT navodi stavke koje planira naplaćivati operatorima korisnicima a koje su problematične u odnosu na primjenu modela MPC-x. Smatramo potrebnim u samoj Odluci pojasniti iz kojeg razloga ostale cijene iz Standardne ponude nisu obuhvacene s "MPC-X" i zasto se HT-u dozvoljava naplata istih.

Optima je napravila kalkulacija na osnovi poznatih nam pretpostavki, koju dostavljamo u prilogu, no temeljem iste ne možemo pouzdano tvrditi da li bi postotak X u iznosu 49% bio dostatan, s obzirom na druge značajne i neopravdano visoke troškove iz Standardne ponude, koji također utječu na financijske aspekte operatora korisnika.

Primjerice cijena zakupa sučelja kada operator sam osigura vodove do HT čvorova, na str. 31 Standardne ponude za pristupne vodove operatora korisnika je neopravdano visoka.

Na primjeru dva proizvođača opreme, javno dostupnim cijenama opreme (GPL) i procjeni uobičajenog popusta na opremu od 40%, izvršena je troškovna analiza cijene kupnje i održavanja dodatnih sučelja. Mjesečna cijena najma koja bi uključila održavanje i kupnju opreme u 1. godini bi iznosila između 300,00kn i 1.300,00kn ovisno o tipu opreme, te između 40,00kn i 170,00kn svake iduće godine. Dakle, HT bi treba troškovno opravdati cijene opreme koju mora dodatno kupiti i održavati.

Osim cijene samog sučelja izvršena je kategorizacija i po prometu unutar tog sučelja umjesto samo po linijskim brzinama, dakle 1Gbps sučelje brzine max. do 500Mbps. Ta kategorizacija uopće nije opravdana jer je cijena i održavanje tog sučelja već izražena i odnosi se na sučelje od 1Gbps. Dakle cijene bi se trebale odnositi na sučelja linijskih brzina.

Neovisno o toj visokoj cijeni sučelja, HT daje MPC(-) na uslugu širokopojasnog pristupa Internetu, dok se cijena prema operatoru odnosi na cijenu širokopojasnog pristupa za operatora korisnika, dakle trošak sučelja koji je dosad bio namijenjen za spoj HT-a na upstream Internet provider-a sada se može koristiti za operatora korisnika, dakle operatoru se nebi trebao posebno naplaćivati najam tog pristupnog sučelja jer je uključen u MPC(-).

Na istom principu HT neće plaćati promet Internet upstream provider-u pošto će sada promet ići prema operatoru korisniku pa stoga naplata prometa bi morala biti umanjena za cijenu Internet prometa i tek tada da se primijeniti cijena MPC(-).

4. Prijelazno razdoblje ADSL transport – bitstream

U prijelaznom razdoblju postoji zbog nereguliranja uvjeta opasnost naplate vodova i za ADSL transport vodove i za Bitstream vodove jer će usluge morati koegzistirati što će kratkoročno povećati troškove operatora korisnika, a isti se vodovi neće moći koristiti u svrhu obiju usluga što je neopravdano.

5. Odnos usluge bitstreama i izdvojene lokalne petlje

Vezano za obrazloženje HAKOM-a na str. 6 u kojem se pojašnjava odnos mogućnosti koje imaju operatori korisnici za pružanje usluge putem izdvojene lokalne petlje u odnosu na uslugu bitstreama, Optima ističe da se djelomično slaže s konstatacijom da operator korisnik ima veću slobodu i kontrolu u pružanju usluga putem izdvojene lokalne petlje, a da usluga bitstream samo djelomično pokriva te usluge. No, s druge strane usluga bitstreama omogućava novom operatoru na tržištu da sa znatno manje troškova ostvaruje konkurentsku prednost pružanja novih usluga za koju su prethodno operatori morali ostvariti značajna ulaganja koja još nisu doživjela povrat tih investicija. Poticanje tržišnog natjecanja ne bi trebalo biti usmjereno samo na poticanje ulaska novih operatora već i na zaštitu postojećih operatora, odnosno jačanje njihove pozicije u odnosu na poziciju operatora sa značajnom tržišnom snagom.

Zapravo dugoročno takav stav osigurava bolje uvjete i za ulazak novih operatora jer industriju kao takvu čini privlačnom za ulazak novih sudionika na tržište. Dakle, nije dostatno samo pratiti cijenu usluge bitstreama u odnosu na cijenu izdvojene lokalne petlje, već i kvalitetu usluga i mogućnosti koje će na tržištu imati operatori bez ulaganja u proces izdvajanja lokalne petlje. Analiza tržišta je pokazala da su jedne od glavnih usluga koje potiču razvoj tržišta, usluga interneta i usluga IPTV-a a koje usluge su omogućene bitstream pristupom. Upravo rad toga, smatramo opravdanom bojazan da i određivanje X u većem postotnu iznosu, a bez zaštite

maloprodajne cijene usluge ADSL-a, koja stalno pada, može rezultirati ugroženost cijene izdvojene lokalne petlje. U tom smislu, ili će se ta dva procesa snižavanja cijena odvijati paralelno, svaka u svom omjeru, ili će se margina operatora korisnika na usluzi bitstreama morati zaštititi nekim fiksnim iznosom, sve do završetka analize maloprodajnih tržišta.

Kontrola cijena ADSL na MPC razini i njezin utjecaj na veleprodajni trošak važni su i iz perspektive prednosti ekonomije razmjera i ekonomije opsega koje ostvaruje HT. HT ostvaruje najveće prednosti od ekonomije razmjera i ekonomije opsega, obzirom da ima najveću korisničku bazu i distributivnu mrežu koja mu omogućuje da nudi nove usluge postojećim korisnicima uz najmanje moguće troškove, a što je važan izvor konkurentske prednosti operatora. Jasno je da HT koristeći te prednosti može značajno sniziti maloprodajne cijene svih svojih usluga, a osobito usluga ADSL-a i IPTV-a. Time će HT utjecati na sniženje veleprodajnih troškova, no do te mjere da operatori korisnici neće moći profitabilno konkurirati na tržištu, odnosno HT bi na taj način utjecati izravno utjecao na snižavanje margine operatora korisnika. Zbog toga nije dostatno samo utvrditi prihvatljiv % x već istovremeno i odrediti najnižu maloprodajnu cijenu svakog od HT-ovih paketa, barem do završetka analize maloprodajnih tržišta.

6. Ostale primjedbe u odnosu na Standardnu ponudu

Migracija korisnika i migracija usluga

Smatramo da bi u Standardnoj ponudi trebalo jasno odrediti uvjete migracije s usluge ADSL transport na uslugu bitstream jer postoji mogućnost da se operatoru korisniku naplate vodovi za korištenje ADSL transport usluge, a onda i pristupni vodovi za uslugu bitstreama. Takva naplata bila bi neopravdana pa bi radi sprečavanja nejasnoća bilo bolje da bude jasnije i definiran sam postupak.

Nastavno na temu migracije, jednako su sporne i cijene u Standardnoj ponudi kojima se definira trošak aktivacije ADSL-a novih korisnika i ADSL-a postojećih korisnika (str. 32). Smatramo neopravdanom naknadu za aktivaciju pristupa na postojećem korisniku, kada HT nema nikakav trošak aktivacije bitstreama za postojećeg korisnika, nakon što jednom uspostavi bitstream uslugu za pojedinog operatora korisnika na IP razini. Trošak od 50,00 HRK bi trebao iznositi 0,00 HRK. Neopravdani trošak aktivacije postojećeg korisnika vjerojatno je uključen u cijenu aktivacije za novog korisnika, te bi trebalo korigirati i tu cijenu sa 81,15 HRK na 31,15 HRK. Ukoliko ovaj trošak ostane definiran bilo kakvom cijenom, potrebno ga je detaljno obrazložiti, odnosno navesti koje sve točno poslove HT obavlja za tu cijenu.

Pristup informacijama

Da bi u potpunosti bili ispunjeni uvjeti iz analize tržište u dijelu osiguranja pristupa

informacijama, smatramo da bi trebao biti predviđen putem B-2-B (npr. XML-RPC) sučelja (namijenjenog prvenstveno za razmjenu informacija direktno između dvaju informacijskih sustava), a ne kako je to zamišljeno danas putem web sučelja (namijenjenog za razmjenu informacija između HT-ovog informacijskog sustava i čovjeka s druge strane). Dodatno, HT bi trebao učiniti dostupnim podatke o lokacijama DSLAMa i područja koja pokrivaju, te slobodne kapacitete na pojedinom DSLAM-u, čime bi se postigla transparentnost i osigurala nediskriminacija.

Postupak prijave kvara

Postupak prijave kvara naizgled se čini pojašnjenim u Standardnoj ponudi, no potencijalno je ipak puno složeniji jer je ovo prvi put da u odnos između operatora ulazi u područje moguće prijave kvara na kućnoj instalaciji korisnika. Zato bi bilo bolje jasnije odrediti područja odgovornosti, tijek i način naplate otklanjanja kvarova kod krajnjih korisnika. Prijedlog je da HT-ovo područje odgovornosti uključuje i kućnu instalaciju sve do (uključivo) i djelitelja (splitter). Čak i tada treba definirati da li operator korisnik u sumnji da je kvar na strani HT-a upućuje krajnjeg korisnika da se obrati HT-u ili sam šalje zahtjev HT-u za otklanjanjem kvara, te u tim slučajevima na koji način HT naplaćuje i od koga izlaske na teren. Naime, ovdje će korisnik operatora korisnika biti pretplatnik HT-a što znači da svaki operator u nekom svom području odgovornosti treba štiti svoje korisnike. Nejasno razrađen odnos u ovom segmentu mogao bi se ozbiljno odraziti na percepciju kvalitete usluge od strane krajnjeg korisnika. Pogrešno bi bilo povlačiti paralelu s CPS uslugom, obzirom da su prirode mogućih kvarova i načina otklanjanja kod te usluge vrlo jednostavne u odnosu na složene usluge koje se planiraju pružati putem usluge bitstreama.